

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Openstelling van de pachtpercelen voor 2026
Datum	4-11-2025
Documentnummer	UTSP-195578703-115105
Van	Jan Dijkstra
Telefoonnummer	+31636233010
E-mailadres	jan.dijkstra@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	LLO
Team	GEB
Portefeuillehouder	Bakker
Bijlagen	Geen

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Bij de openstelling van de pacht voor het nieuwe jaar ontvangen PS jaarlijks een Statenbrief met daarin de wijzigingen in de voorwaarden of werkwijze ten opzichte van het afgelopen jaar.

De provincie is op dit moment (tijdelijk) eigenaar van circa 700 ha te verpachten agrarische grond (circa 47 % van het bezit), weidevogelkerngebied (circa 3% van het bezit) en natuurgrond (circa 50% van het bezit). Deze gronden worden jaarlijks in pacht uitgegeven voor het (agrarisch) beheer. Waar mogelijk worden de gronden met ingang van 2025 voor meerdere jaren aan een pachter toebedeeld.

Inleiding:

De provincie Utrecht hanteert bij de uitgifte van pacht verschillende gebruiksvoorwaarden en een vaste pachtprijs. Voor 2026 zijn een aantal gebruiksvoorwaarden aangepast. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De Graslandrand langs een zogenaamde Kaderrichtlijn Water-watergang (kortweg KRW-watergang) is verruimd van 3 naar 5 meter. In deze strook mag geen mest worden in- of opgebracht. Hiermee sluiten wij nu aan bij de landelijke wetgeving. Dit is een verdere aanscherping van de pachtvoorwaarden.
- Er is opgenomen dat er geen bestrijdingsmiddelen en gewasbeschermingsmiddelen gebruikt mogen worden bij gronden die liggen binnen de grondwaterbeschermingsgebieden. Dit is een invulling van maatregel 5 'Aanscherpen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op provinciale pachtgronden', zoals is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Impuls KRW 2025-2027 provincie Utrecht. Dit is een nieuwe voorwaarde.
- Tijdens het broedseizoen van 15 maart tot 15 juni mag er op de provinciale percelen binnen het Natuur Netwerk Nederland en de Weidevogelgebieden geen schadebestrijding plaatsvinden. De reden is dat hierdoor ook andere vogels verstoord worden die aan het broeden zijn. Dit is een verdere aanscherping van de pachtvoorwaarden.
- De provincie Utrecht heeft als doel om biologische landbouw te laten groeien naar 15% van het landbouwareaal in 2030. In 2025 is voorrang gegeven aan biologische boeren en boeren in omschakeling bij de toewijzing van pachtpercelen. In 2025 is geïnterviewd welke percelen ook daadwerkelijk in biologische gebruik waren, met andere woorden: die door een biologische boer of biologische boer in

omschakeling waren aangemeld bij SKAL Biocontrole¹. De gronden die in 2025 biologisch beheerd zijn, worden in 2026 uitgegeven als 'biologische gronden' (al dan niet in omschakeling). Deze gronden dienen ieder jaar aangemeld te worden als biologische grond bij SKAL Biocontrole door de pachter en dienen biologisch beheerd te worden. Ze kunnen alleen gepacht worden door pachters met een SKAL-certificering (biologische boeren of boeren in omschakeling naar biologisch). Gronden die nog niet zijn gelabeld als 'biologisch' en die worden gepacht door een biologische boer (al dan niet in omschakeling), dienen ook aangemeld te worden bij SKAL Biocontrole als biologische grond (in omschakeling). Dit is een nieuwe voorwaarde.

- Pachters mogen niet afhankelijk zijn of worden van provinciale pachtgrond, daarom mag de hoeveelheid provinciale pachtgrond niet groter zijn dan 25% van het grondbezit van de pachter (in eigendom, erfpacht en reguliere pacht). Dit is een nadere uitwerking van bestaande voorwaarden.
- In de landbouwvisie Toekomst landbouw en voedsel Provincie Utrecht 2050 (vastgesteld in maart 2025) is opgenomen dat de provincie kansen wil bieden aan jonge boeren. Tevens is op 5 februari 2025 door PS een motie aangenomen over de ondersteuning van jonge boeren (Motie M25-2 'Toekomst voor jonge boeren'). N.a.v. deze motie is bij jonge boeren geïnventariseerd welke knelpunten er spelen en daaruit kwam o.a. naar voren dat de beschikbaarheid van grond een probleem is. Door jonge boeren nu extra punten te geven, hebben zij meer kans om gronden van de provincie te kunnen pachten. Dit is een nieuwe categorie in de puntentelling en de uitwerking hiervan wordt gemonitord en geëvalueerd. Bij de informatie aan PS over de pachtuitgifte voor 2027 wordt u geïnformeerd over de uitwerking van deze stimuleringsmaatregel.

Alle agrariërs die voldoen aan de algemene voorwaarden om in te schrijven en zich de afgelopen jaren, indien zij pachter waren, aan onze gebruiksvoorwaarden hebben gehouden komen in aanmerking om percelen (of delen van percelen) te mogen pachten. Ook nieuwe pachters kunnen zich inschrijven. Belangrijke voorwaarde is wel dat de pachter een agrariër is conform de pachtwet.

Toewijzing pachtgronden

Indien er voor een perceel meerdere belangstellenden zijn die ook allen aan de algemene selectiecriteria voldoen, wordt de grond toegewezen aan degene met de meeste punten. Houders van (duurzaamheids-)-certificaten of deelnemers aan bepaalde duurzaamheidsprogramma's (van afnemers) worden hiermee beloond en krijgen meer kans bij het in aanmerking komen voor pacht. De pacht prijs is hierbij geen selectie criterium. Dit motiveert de agrariër om mee te doen aan bepaalde certificeringen, waarmee de duurzaamheid van het grondgebruik meer geborgd is. Daarbij blijft het zo dat ook bedrijven die hieraan nog niet meedoen kans hebben om een perceel te pachten bij de provincie. De gebruiksvoorwaarden en selectiecriteria/puntentelling zijn voor 2026 aangepast en intern afgestemd met de beleidsteams op het gebied van landbouw, natuur, water en bodem, om duurzaam gebruik van de grond te stimuleren.

Alle ondernemers die zich via pachtportaal aanmelden en aan de voorwaarden voldoen, kunnen op de pachtpercelen van de provincie Utrecht inschrijven. Nadat de inschrijving gesloten is, wordt er door het pachtstelsel een ranking van ondernemers per perceel opgesteld. Omdat de ondernemer maximaal 25% van de omvang van zijn eigen grond kan pachten bij de provincie is het zo dat er percelen kunnen afvallen waarop is ingeschreven. Hierdoor komt er een wijziging in de ranking. Op aanvraag kunnen ondernemers de behaalde punten voor een perceel waarop zij hebben ingeschreven ontvangen. Als zij deze niet toegekend hebben gekregen, staat er ook de totaalscore van de ondernemer die het perceel gaat pachten.

Meerjarige pacht

Met ingang van 2025 worden zoveel mogelijk percelen in meerjarige pacht uitgegeven, in de praktijk is dat voor 3 jaar. Van de lopende pachtcontracten is circa 15% uitgegeven in meerjarige pacht. Voor 2026 komen daar nog weer nieuwe percelen en contracten bij. De overige percelen worden in jaarlijkse pacht uitgegeven. Indien PU gronden aankoopt tijdens een pachtjaar zal hiervoor een inschrijving op het pachtportaal tussentijds worden

¹ SKAL, ofwel SKAL Biocontrole, is een onafhankelijke organisatie die toezicht houdt op biologische producten en de certificering daarvan. Biologische boeren moeten hun grond aanmelden bij SKAL en mogen op deze percelen geen gebruik maken van chemisch geproduceerde hulpstoffen (dus geen chemische bestrijdingsmiddelen en geen kunstmest).

opengezet. Het pachtbeleid is inmiddels voor een langere periode vastgelegd in de geactualiseerde Nota Grondbeleid 2024- 2028. Deze nota sluit aan bij de ontwikkelingen in beleid en wetgeving, ook op het gebied van pacht. Het puntensysteem dat wordt toegepast bij toewijzing van de pachtgronden en de daarbij gekozen certificaten zal doorlopend worden geëvalueerd. De bijbehorende gebruiksvoorwaarden komen tot stand in overleg met de beleidsafdelingen.

Controle en monitoring

Na de uitgifte vindt er ook controle en monitoring plaats van het gebruik door de pachter. Dat wil zeggen dat jaarlijks op gestructureerde wijze controle plaatsvindt in het veld ten aanzien van het feitelijke gebruik van de provinciale gronden door de gebruikers. Soms komt het voor, dat een gebruiker feitelijk in strijd handelt met de afspraken in het gebruikscontract. In deze situaties volgt contact en zo nodig een waarschuwing en leidt dat niet tot verdere gevolgen. Echter in sommige gevallen is sprake van herhalend schenden van de afspraken of is de schending en schade in eerste aanleg fors te noemen .

Denk hierbij aan overtreding van het bemestingsverbod. Het kan ook gaan om andersoortige ongewenste gedragingen en overtredingen van de pachtvoorwaarden. Denk aan het negeren van een rustperiode voor weidevogels door eerder te maaien, of het negeren van een verbod op chemische bestrijdingsmiddelen, maar ook het vertonen van obstructief gedrag of intimidatie richting provinciale medewerkers. In die gevallen is handhaving c.q. het opleggen van een sanctie noodzakelijk. Hierop zijn de voorwaarden voor deelname aan pacht bij de provincie dit jaar ook aangepast. In het pachtportaal, waar agrariërs aangeven dat zij gronden van de provincie willen pachten, dienen pachters ermee akkoord te gaan dat, als zij zich niet aan de voorwaarden van de provincie houden, zij het risico lopen dat de provincie hen het volgende jaar uitsluit van deelname aan de pachtuitgifte en bij meerjarige pacht, dat de provincie zich het recht voorbehoud om de overeenkomst tussentijds te ontbinden. Dit is een nadere uitwerking van de algemene voorwaarden en de bijzondere voorwaarden.

Vervolgprocedure / voortgang:

Het pachtportaal zal eind november 2025 voor een periode van 6 weken worden opengesteld voor ondernemers die in willen schrijven. Na sluiting van de inschrijving zal de toewijzing plaatsvinden. Aansluitend zal het pachtcontract worden opgesteld en getekend door partijen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen